

Přináší nová Pravidla pro rozhodčí řízení ICC z roku 2021 podstatné změny nebo kosmetické úpravy?

Předmětem rozboru, který bude proveden v tomto, článku, jsou Pravidla Mezinárodní obchodní komory pro rozhodčí řízení z roku 2021[2] (dále jen „Pravidla ICC z roku 2021“). Stranou pozornosti odborné veřejnosti však zůstává revize Poznámek Mezinárodní obchodní komory pro strany a rozhodčí senáty ohledně vedení rozhodčího řízení[3] (dále jen „Poznámky ICC“), která byla provedena k datu 1. ledna 2021 v návaznosti na vstup v účinnost Pravidel ICC z roku 2021, jež bude v tomto článku také reflektována.

U Mezinárodního rozhodčího soudu Mezinárodní obchodní komory (dále jen „Mezinárodní rozhodčí soud ICC“) bylo zaregistrováno v roce 2019 celkem 869 nových případů, z nichž 851 bylo vedeno podle Pravidel ICC, a ve zbývajících 18 případech ICC mělo funkci orgánu pro jmenování rozhodců.[4] Změny, které přináší Pravidla ICC z roku 2021, jsou determinovány především snahou o zvýšení efektivnosti a transparentnosti rozhodčího řízení. Zároveň budou představeny modifikace podmíněně tím, že Mezinárodní rozhodčí soud ICC rozhodoval od roku 1996 do roku 2019 celkem 42 investičních sporů na základě dvoustranných dohod o podpoře a ochraně investic.[5]

1. Přistoupení další strany (čl. 7)

Podle nově vytvořeného čl. 7 odst. 5 Pravidel ICC z roku 2021 každá žádost o přistoupení další strany učiněná po potvrzení nebo jmenování rozhodce (rozhodců) musí být rozhodnuta ustaveným rozhodčím senátem a je podmíněna souhlasem přistoupivší strany s ustavením rozhodčího senátu a souhlasem s mandátem rozhodčího senátu. Při rozhodování ohledně žádosti o přistoupení musí brát rozhodčí senát zřetel na všechny relevantní okolnosti, přičemž musí vzít podle demonstrativního výčtu především do úvahy:

- a) zda má rozhodčí senát zjevně pravomoc ve vztahu k přistupující straně,
- b) jaké je načasování žádosti o přistoupení,
- c) zda existuje možnost střetu zájmů,
- d) jaké dopady může mít přistoupení strany na průběh rozhodčího řízení.

Rozhodnutí o připojení strany je učiněno bez prejudice ve vztahu k rozhodnutí rozhodčího senátu ohledně jeho jurisdikce v relaci k této straně.

Podstatnou změnu přináší novelizace čl. 7 odst. 1 (ve spojení s čl. 7 odst. 5), která umožňuje po ustavení rozhodčího senátu, aby rozhodčí senát na návrh rozhodl o přistoupení další strany do řízení i bez souhlasu ostatních stran rozhodčího řízení. Projevuje se zde snaha o preferenci hospodárnosti rozhodčího řízení na úkor projevu vůle sporných stran.

2. Spojení rozhodčích řízení (čl. 10)

Pravidla ICC z roku 2021 přinášejí v porovnání s Pravidly ICC z roku 2017 doplnění i ve vztahu ke spojení více rozhodčích řízení do jednoho řízení, když umožňují spojení řízení zahájených nejen na základě jedné, ale i více rozhodčích smluv. Odstraňuje se tak problém, který vznikl v praxi, kdy se řešila otázka, zda lze provést konsolidaci pouze v případě řízení probíhajících na základě téže rozhodčí smlouvy. Jiné změny nebylo třeba provést, protože již předchozí znění Pravidel ICC umožňovalo spojení řízení i bez souhlasu stran nejen v případě sporů z téže rozhodčí smlouvy, ale i v případě, že se jednalo o spor vzniklý ze stejného právního vztahu mezi týmiž stranami a zároveň rozhodčí smlouvy mezi stranami byly kompatibilní.^[6]

3. Financování vedení sporu třetí stranou (čl. 11)

Jak již bylo zmíněno v úvodu tohoto článku, v rozhodčím řízení je akcentována v současné době transparentnost jeho průběhu, a to zejména ve vztahu k investiční arbitráži. To se projevuje i ve snaze Mezinárodního rozhodčího soudu získat informace umožňující posoudit, zda zásahy třetí strany nemohou mít negativní vliv na průběh rozhodčího řízení. O financování nákladů některé ze sporných stran rozhodčího řízení třetí stranou, která se neúčastní řízení, se může Mezinárodní rozhodčí soud ICC bez součinnosti sporných stran stěží dozvědět. Proto byl v návaznosti na část II. oddíl D odst. 20 Poznámek ICC zařazen do čl. 11 nový odstavec sedmý. Podle tohoto ustanovení má sporná strana povinnost informovat budoucí rozhodce, pokud budou její náklady řízení financovány třetí stranou, která bude mít hospodářský zájem na výsledku řízení. Může přitom jít např. o společnost financující spory, nebo pojišťovnu. V případě pojišťovny se bude jednat zpravidla o pojistitele, se kterým bude mít sporná strana uzavřeno pojištění právní ochrany. Identifikace takové třetí strany má význam i pro rozhodnutí rozhodce, zda může přijmout funkci, resp. zda u něho neexistuje střet zájmů. Podle části II. oddílu D odst. 21 Poznámek ICC se považuje např. za přípustné financování poskytnuté v rámci podnikatelského uskupení, nebo ujednání o odměně mezi právním zástupcem a klientem, nebo poskytnutí půjčky bankou v rámci jejich běžných aktivit nezaměřené specificky na financování nákladů strany rozhodčího řízení. Pravidla ICC z roku 2021 představují kompromisní řešení v porovnání s Administrovanými rozhodčími pravidly Mezinárodního arbitrážního střediska v Hong Kongu, která v čl. 44 stanoví velmi precizně informační povinnost stran ohledně financování jejich nákladů v rozhodčím řízení třetí stranou včetně povinnosti sdělit skutečnost, že byla uzavřena dohoda o financování a s kým byla tato dohoda uzavřena.^[7] Kromě toho rozhodčí senát může podle čl. 34 odst. 4 Administrovaných rozhodčích pravidel Mezinárodního arbitrážního střediska v Hong Kongu vzít do úvahy financování poskytnuté třetí stranou při rozhodování o nákladech rozhodčího řízení. Otázkou zůstává, jak se bude dařit prosazovat nové ustanovení čl. 11 odst. 7 Pravidel ICC z roku 2021 v praxi, protože spornou stranu lze těžko sankcionovat za jeho porušení.

4. Ustavení rozhodčího senátu (čl. 12)

V rozhodčím řízení musí být v právní praxi řešeny problémy, které vznikají v souvislosti s rozhodčími smlouvami formulovanými často v neprospěch (slabší) smluvní strany. Mezinárodní rozhodčí soud ICC se rozhodl zvolit v čl. 12 odst. 9 Pravidel ICC z roku 2021 poněkud kontroverzní řešení spočívající v zavedení možnosti jmenování všech členů rozhodčího senátu Mezinárodním rozhodčím soudem ICC bez ohledu na obsah rozhodčí smlouvy. Předmětné ustanovení má být využíváno výjimečně v případě, kdy hrozí významné nebezpečí, že by nerovné zacházení a nepoctivost mohly ohrozit platnost rozhodčího nálezu. Smyslem uvedeného ustanovení je tedy garance spravedlivého procesu a rovnosti sporných stran na úkor smluvní autonomie stran.

5. Jmenování a potvrzování rozhodců (čl. 13)

V rozhodčím řízení vedeném u Mezinárodního rozhodčího soudu ICC byly a jsou rozhodovány investiční spory, které nejsou významné primárně z hlediska svého počtu, nýbrž s ohledem na hodnotu předmětu sporu a veřejný zájem na transparentnosti průběhu takového řízení. Do článku 13

byl proto doplněn odstavec šestý, který stanoví, že v rozhodčím řízení zahájeném na základě mezinárodní smlouvy, nebude mít žádný z rozhodců státní příslušnost státu, ze kterého pochází některá ze sporných stran, ledaže se sporné strany dohodnou jinak. Jedná se o právní úpravu typickou pro investiční arbitráž, v níže je snaha zamezit tomu, aby rozhodce inklinoval k rozhodování sporu ve prospěch státu, jehož je státním příslušníkem. Dále je snaha zabránit tomu, aby rozhodce mohl být podroben nátlaku ve státě, ze kterého pochází, pokud je tento stát, nebo investor z tohoto státu stranou sporu.

6. Zastoupení stran (čl. 17)

Významné změny doznal obsah čl. 17, který v Pravidlech ICC z roku 2017 upravoval pouze povinnost zástupce sporné strany na žádost rozhodčího senátu nebo sekretariátu prokázat oprávnění k zastupování. Nově může podle čl. 17 odst. 2 Pravidel ICC z roku 2021 rozhodčí senát za účelem zamezení střetu zájmů vyloučit zcela nebo zčásti účast zástupce sporné strany v rozhodčím řízení, pokud dojde ke změně zástupce po ustavení rozhodčího senátu. Jedná se o možnost poměrně razantního zásahu do práva sporné strany na svobodnou volbu právního zástupce, která má být odůvodněna snahou o stabilitu personálního obsazení rozhodčího senátu. Otázkou je potřebnost takového ustanovení, když existuje mezinárodní standard v podobě Příručky IBA o střetu zájmů v mezinárodní arbitráži, [8] jejíž standard č. 7 pod písm. b) ukládá sporným stranám informovat rozhodce, resp. rozhodčí senát o identitě jejich právních zástupců a informovat jej o event. vztahu jejich právního zástupce k některému z rozhodců. Vzhledem k tomu, že se jedná o doporučující dokument, rozhodli se tvůrci Pravidel ICC 2021 poskytnout razantnější nástroj pro zamezení možného střetu zájmů.

7. Ústní jednání (čl. 26)

Regulace ústních jednání byla modifikována s ohledem na pandemii koronaviru COVID-19 a potřebu ochrany životního prostředí. Kromě toho nelze přehlížet náklady spojené s cestováním a ubytováním rozhodců, sporných stran a jejich právních zástupců do místa konání rozhodčího řízení. Z tohoto důvodu se mají konat ústní jednání pouze, pokud to strany požadují anebo o konání ústního jednání i bez návrhu rozhodnou rozhodci. Kromě toho byla do čl. 26 odst. 1 zařazena možnost distančního vedení ústních jednání s použitím elektronických prostředků komunikace. V případě těchto prostředků komunikace vznikají otázky, které se týkají zabezpečení elektronické komunikace a neveřejnosti rozhodčího řízení. I v případě, že sporným stranám bude zakázáno provádět zvukový a obrazový záznam ústního jednání, vznikne problém s vynutitelností a kontrolou dodržování takového pokynu rozhodců.

8. Písemná oznámení a sdělení, žádost o zahájení řízení a žalobní odpověď (čl. 3, 4 a 5)

V návaznosti na snahu o větší elektronizaci rozhodčího řízení se vypouští výslovný požadavek na poskytování počtu vyhotovení podání odpovídající počtu stran. Počítá se tak s možností podání žaloby v elektronické podobě. V tomto případě se jedná pravděpodobně o reakci na konkurenční úpravu v Pravidlech LCIA z roku 2020, [9] která v článku 4 odst. 1 stanoví jako výchozí formu podání žaloby a žalobní odpovědi elektronickou podobu. K tomu je však třeba dodat, že použití elektronické komunikace během rozhodčího řízení se připouštělo u Mezinárodního rozhodčího soudu ICC v praxi již dříve na základě ujednání stran, nebo rozhodnutí rozhodců. [10]

9. Použití pravidel o zrychleném řízení (čl. 1 Přílohy VI)

Podle Pravidel ICC z roku 2017 a z roku 2021 se použijí Pravidla pro zrychlené rozhodčí řízení jako výchozí varianta pro průběh rozhodčího řízení, ledaže se sporné strany dohodly jinak. Pravidla o zrychleném rozhodčím řízení byla podle čl. 30 odst. 2 písm. a) Pravidel ICC z roku 2021 ve spojení s

čl. 1 Přílohy VI Pravidel ICC z roku 2017 rozšířena na širší okruh sporů díky zvýšení hranice hodnoty předmětu sporu z 2 miliónů na 3 miliony amerických dolarů. Pravidla o zrychleném rozhodčím řízení se však podle čl. 29 odst. 6 písm. c) nepoužijí jako výchozí varianta pro rozhodčí řízení založené na mezinárodní smlouvě (typicky investiční arbitráž), protože tyto mezinárodní smlouvy mohou stanovit, že spory budou rozhodovány rozhodčím senátem, vzhledem ke složitosti a komplexnosti těchto sporů. Kromě toho se používá v investiční arbitráži zvláštní forma zkráceného řízení (summary procedure), která umožňuje odmítnutí zjevně nedůvodné žaloby.^[11] Příkladem procesní úpravy umožňující rozhodnutí rozhodčího senátu o tom, že žaloba je zjevně právně nedůvodná, je čl. 41 odst. 5 Procesních pravidel rozhodčího řízení Mezinárodního střediska pro řešení sporů z investic z roku 2006.^[12]

Závěr

Pravidla ICC z roku 2021 sice nepřinášejí převratné změny, ale některé jejich modifikace jsou podstatné, protože vyplývají z potřeby řešit problémy, se kterými se rozhodčí řízení v současnosti potýká. Úpravy a doplnění některých ustanovení působí kontroverzně a bude třeba sledovat, jak bude předmětná úprava aplikována a prosazována v praxi. V Pravidlech ICC byly provedeny rovněž úpravy, které reflektují současný standard transparentnosti mezinárodní investiční arbitráže. Význam bude mít samozřejmě postoj sporných stran a jejich právních zástupců, kteří se budou muset rozhodnout, zda považují novou procesní úpravu za vyhovující potřebám rychlého a efektivního rozhodnutí jejich sporu.

JUDr. Petr Dobiáš ^[1]

^[1] Rozhodce a odborný asistent na katedře soukromého práva vysoké školy CEVRO INSTITUT.

^[2] ICC International Court of Arbitration Arbitration Rules z roku 2021.

^[3] ICC International Court of Arbitration Note to Parties and Arbitral Tribunals on the Conduct of the Arbitration under the ICC Rules of Arbitration z roku 2021.

^[4] Dostupné online z www.iccwbo.org/dr-stat2019; ICC Publication No.: DRS 901 ENG, s. 4.

^[5] Tamtéž, s. 11.

^[6] Příznivcem právní úpravy umožňující konsolidaci rozhodčích řízení i bez souhlasu sporných stran za účelem zamezení vydání vzájemně si odporujících rozhodčích nálezů je např. W. W. Park (viz Park, W., W.: *Arbitration of the International Business Disputes*, Oxford University Press 2012, s. 764-765).

[7] Hong Kong International Arbitration Centre Administred Arbitration Rules z roku 2018.

[8] IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration z roku 2014, s. 15.

[9] LCIA Arbitration Rules z roku 2020.

[10] K tomu srov. Fry, J., Greenberg, S., Mazza, F.: The Secretariat's Guide to ICC Arbitration, International Chamber of Commerce 2012, s. 28.

[11] Blíže k tomu Ba Duong, D. T.: The evolution of summary procedure in investment arbitration: past, present and future, Arbitration International, č. 1/2021, s. 35-55.

[12] ICSID Rules of Procedure for Arbitration Proceedings z roku 2006.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Růst cen v rakouských lyžařských regionech: proč se Alpy neřídí logikou běžného rezidenčního trhu](#)
- [Význam specializovaného vzdělávání v oblasti obchodního práva v době rostoucí regulatorní náročnosti podnikání](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [ESG Simple jako praktická opora pro ESG reporting malých a středních podniků](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [V lednu přišel šok. Ze seznamu zmizely tisíce soudních překladatelů](#)
- [Koupě nemovitosti v Rakousku: vedlejší náklady v praxi](#)
- [Legal Innovation Day 2026: Praktické využití umělé inteligence v právní praxi](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [Festival jako prestižní teambuilding](#)
- [Spojení Generali České a Právní ochrany D.A.S. přináší první výhodu: navýšení pojistného limitu na 5 milionů](#)